

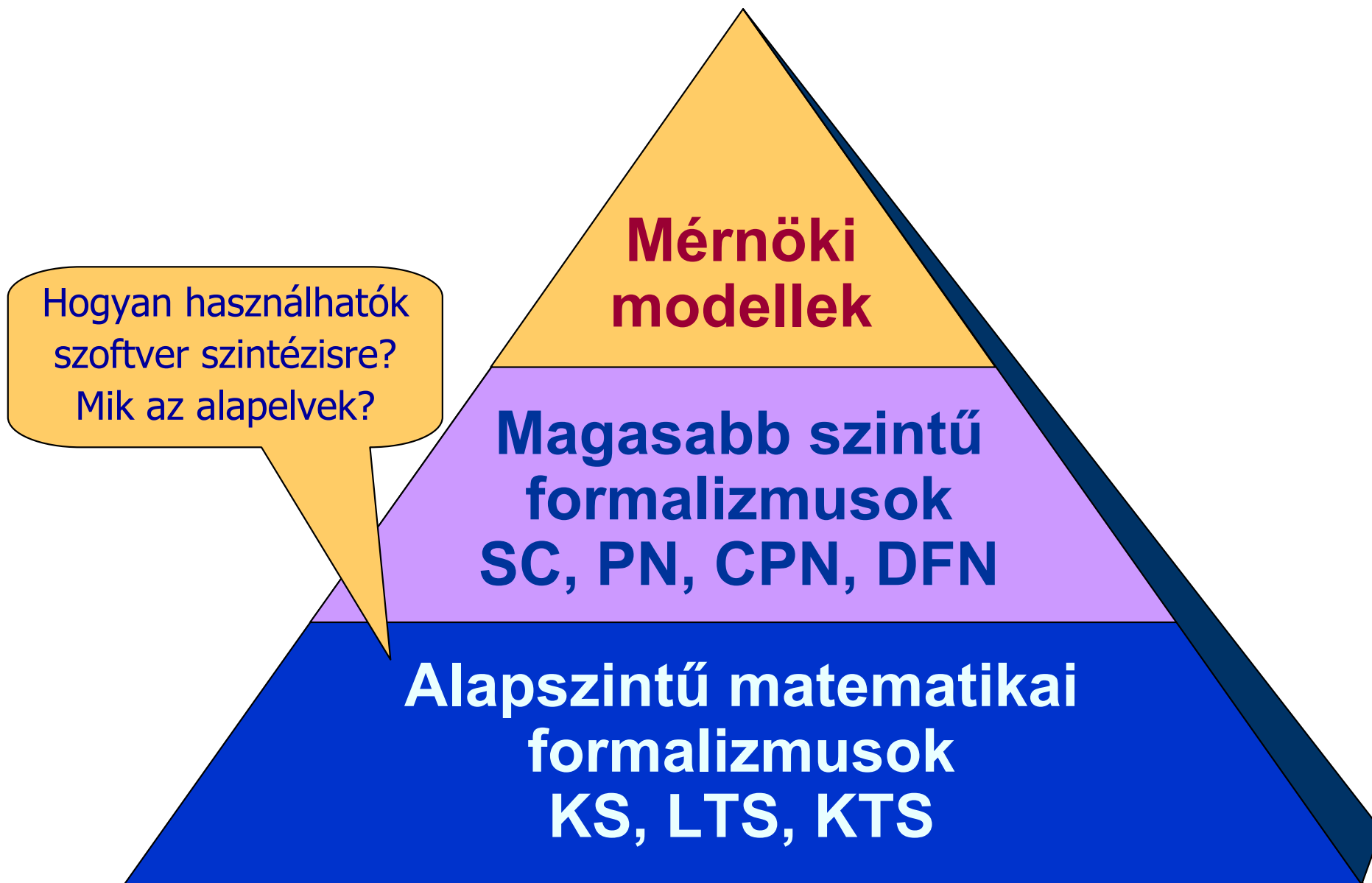
Forráskód generálás formális modellek alapján

dr. Majzik István

Horányi Gergő és Jeszenszky Balázs (TDK)

BME Méréstechnika és Információs Rendszerek Tanszék

Modellek a formális ellenőrzéshez

Tartalomjegyzék

- Alkalmazás forráskód szintézise
  - A formális szemantika szerepe
  - Platform szolgáltatások beillesztése
- Monitor kód szintézise
  - Futásidőbeli verifikáció
  - Elfogadó automaták

Forráskód szintézis időzített automata modellek alapján

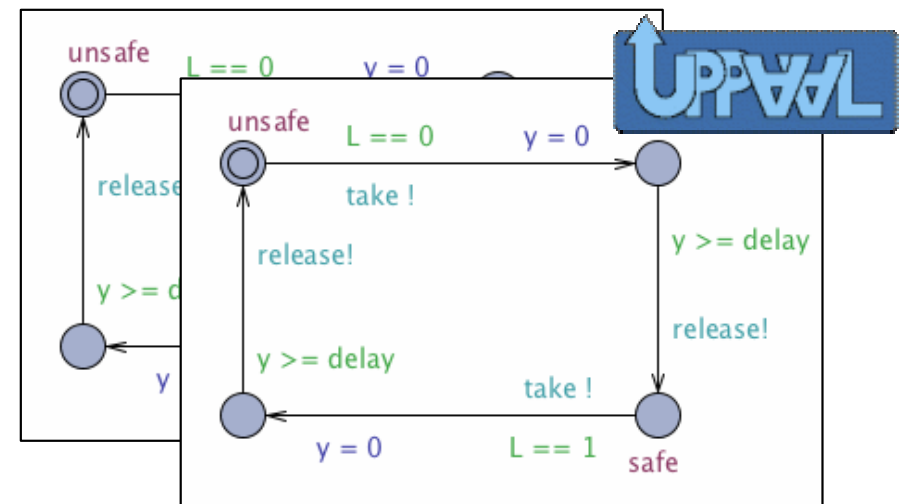
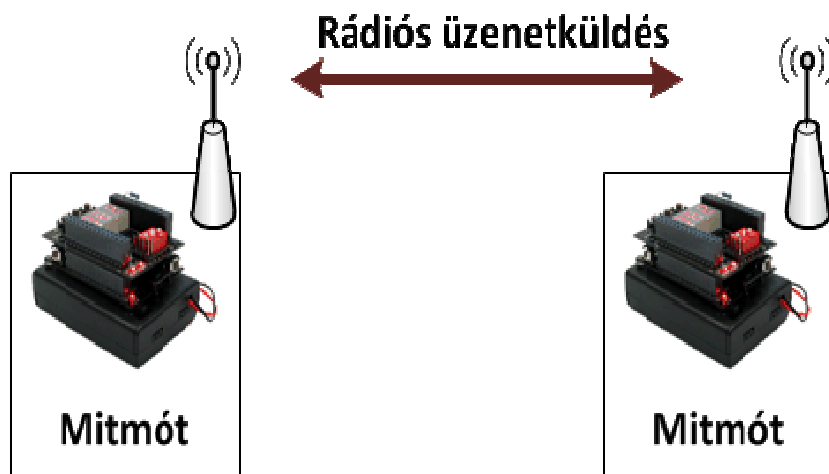
Az alkalmazás és a formalizmus

Beágyazott vezérlők:

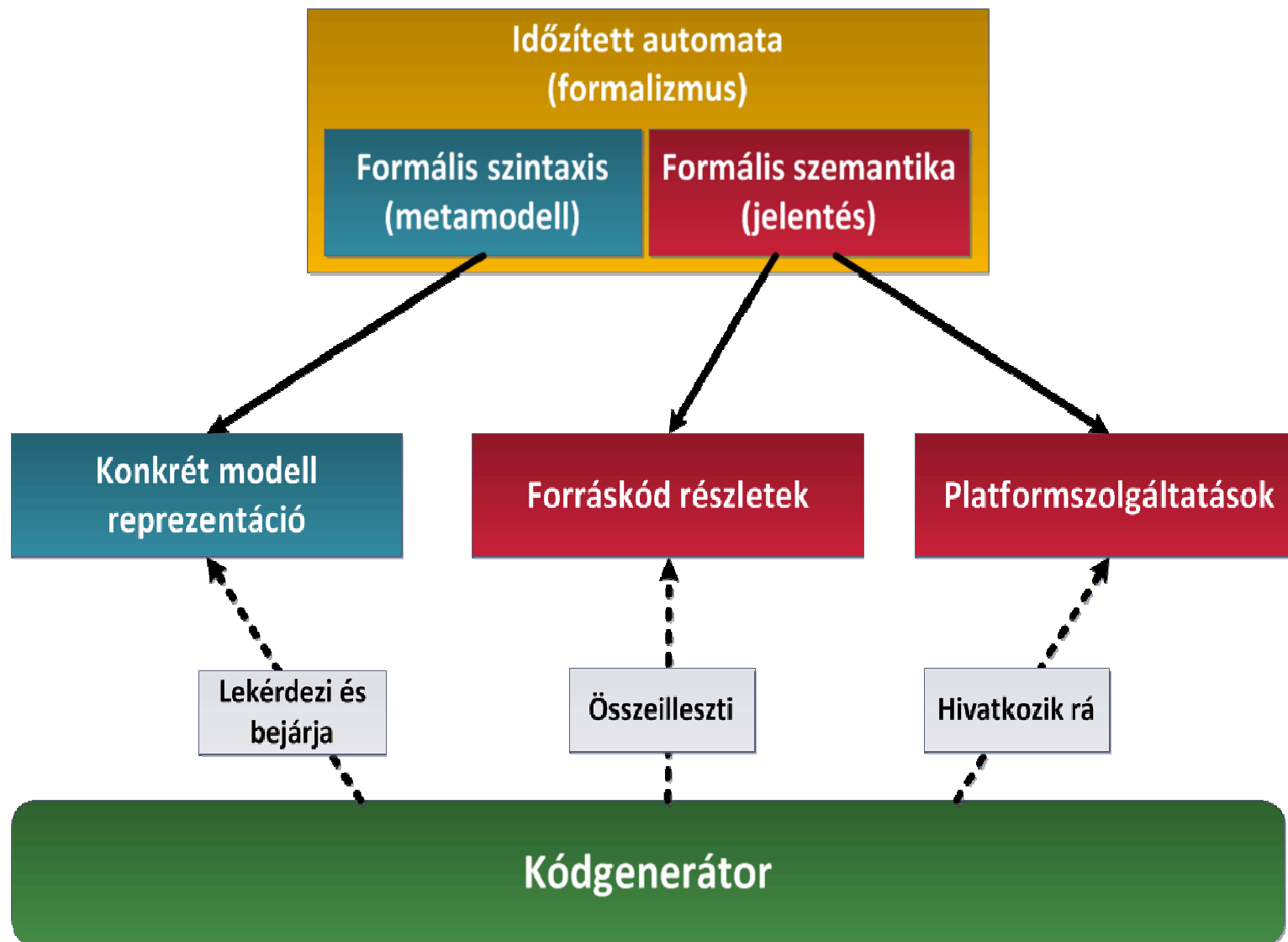
- Eseményvezérelt, állapot alapú
- Egyszerű akciók
- Elosztott is lehet
- Kommunikáció
- Valós idejű

Időzített automaták:

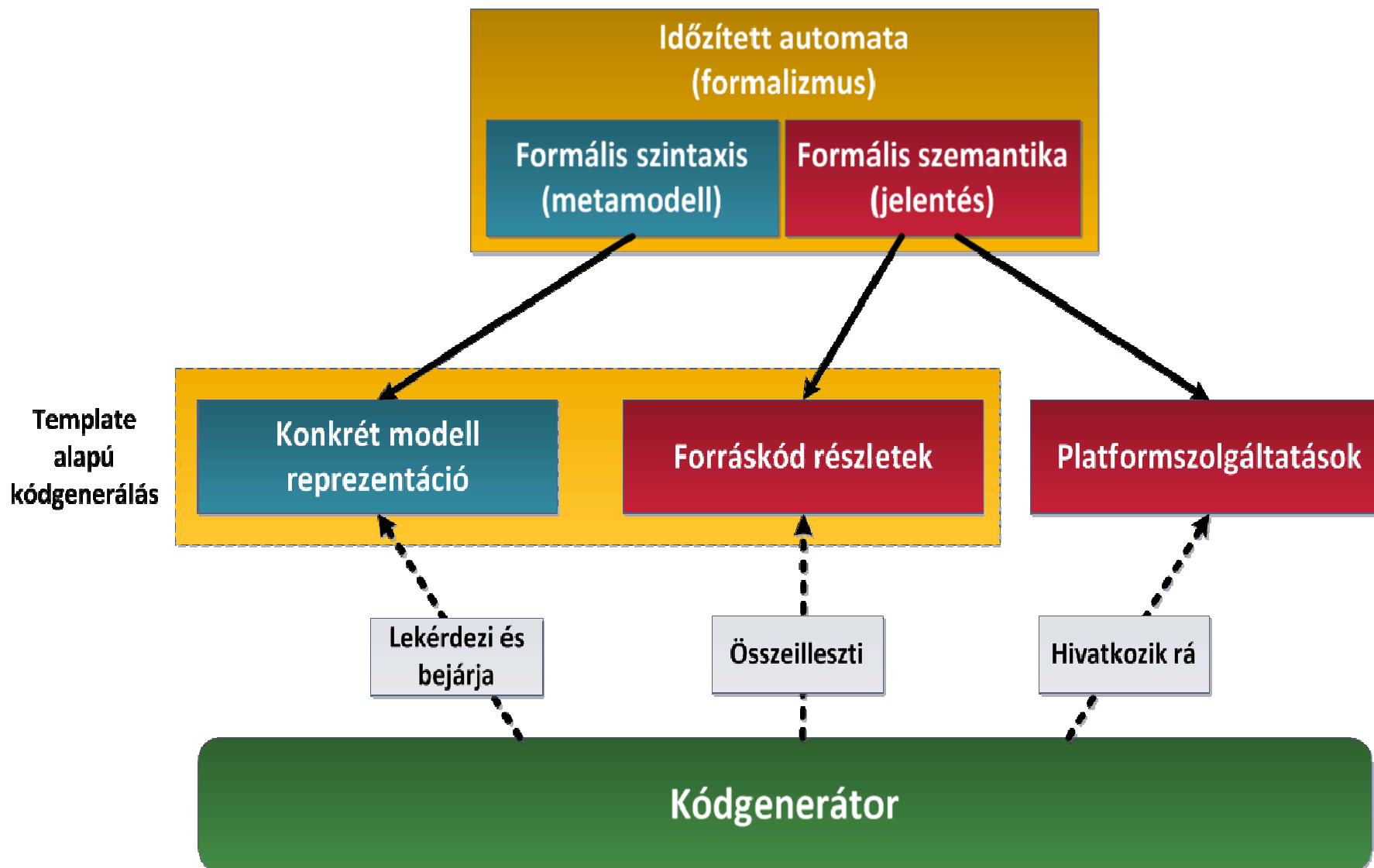
- Véges automata alapú (állapotok, átmenetek)
- Akciók változókon
- Automaták hálózata
- Szinkron kommunikáció
- Óraváltozók használata

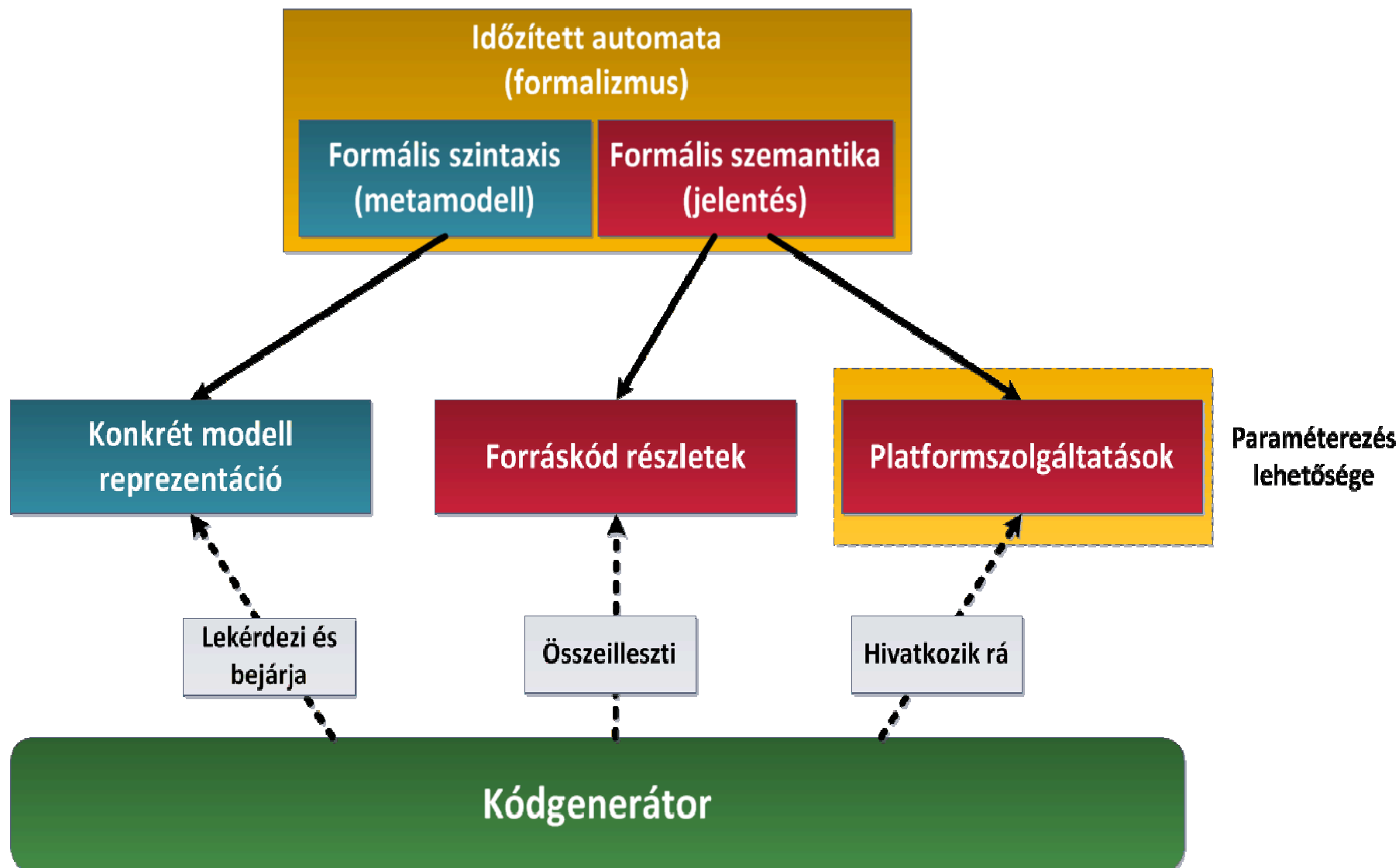
A kódgenerálás alapelvei

A kódgenerálás alapelvei

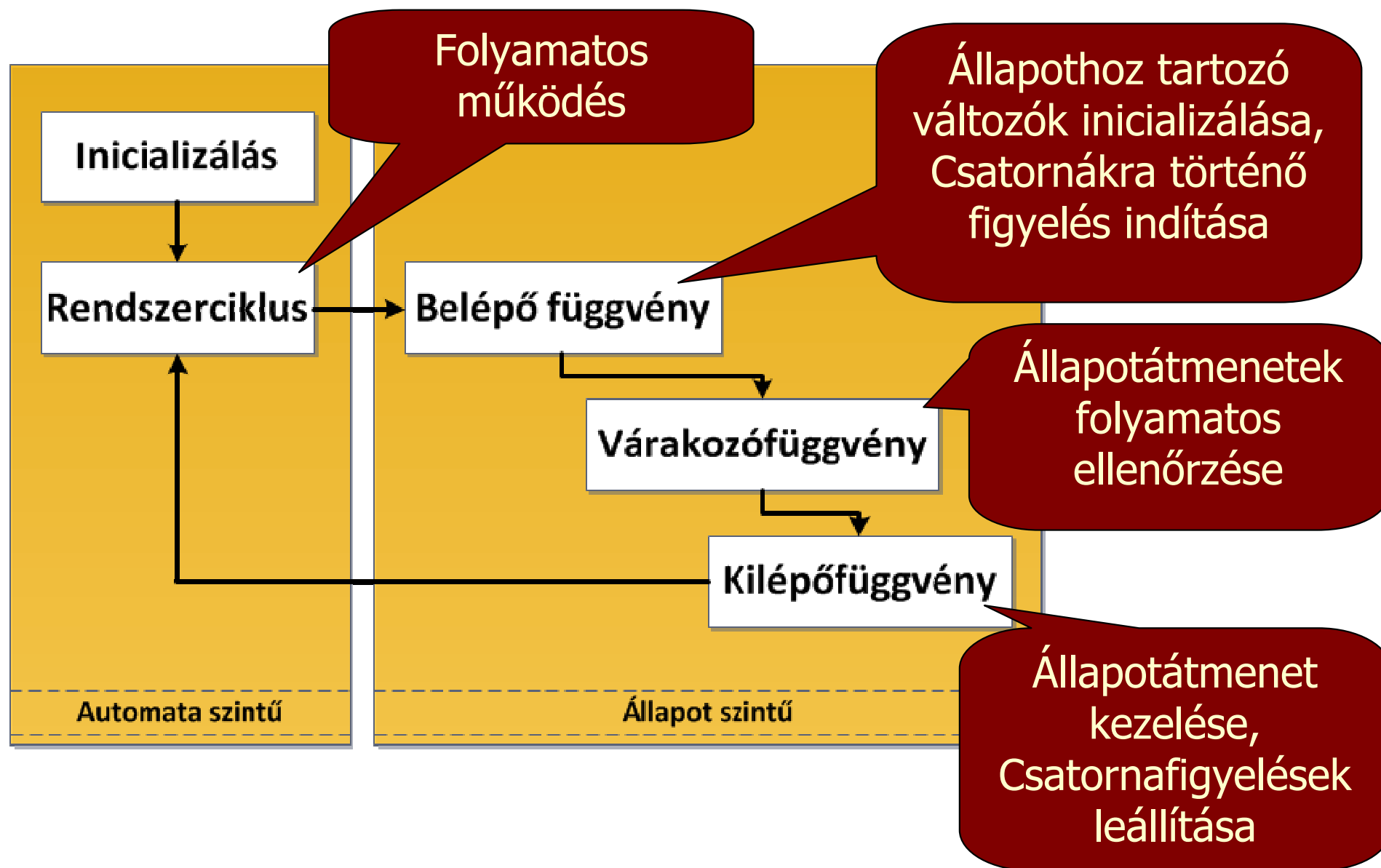
A kódgenerálás alapelvei

A formális szemantika leképzése forráskódra

- A generált kód felépítése egy automata esetén:

A kódgenerálás megvalósítása

- Template alapú kódgenerálás:
Példa technológia: Java Emitter Templates (JET)
  - Java utasítások: Modell bejárása (elemek azonosítása)
  - Kódgenerálási minta: C kódrészletek kiírása

<% Java utasítás %>

<%= kiírandó Java utasítás %>

```
<%for (Location loc : template.getLocations()) { %>
void enterToLocation<%= loc.getID() %> ( ) {
    stateReg = <%= loc.getID() %>;
    waitFunc = &waitInLocation<%= loc.getID() %>;
    exitFunc = &exitFromLocation<%= loc.getID() %>;
    ...
}
```

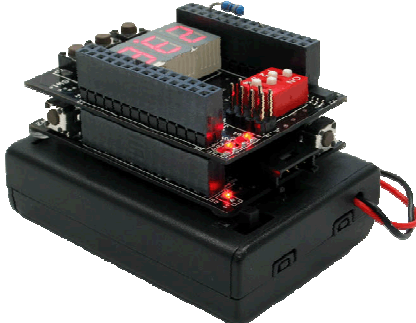
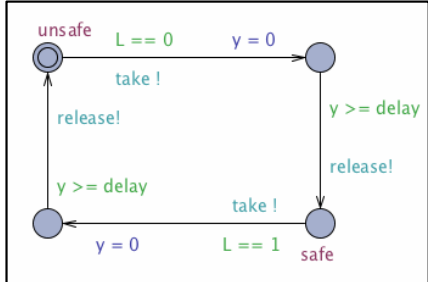
A platformszolgáltatások beillesztése

Szemantikához kötődő elvárások:

- Kommunikáció
- Időkezelés

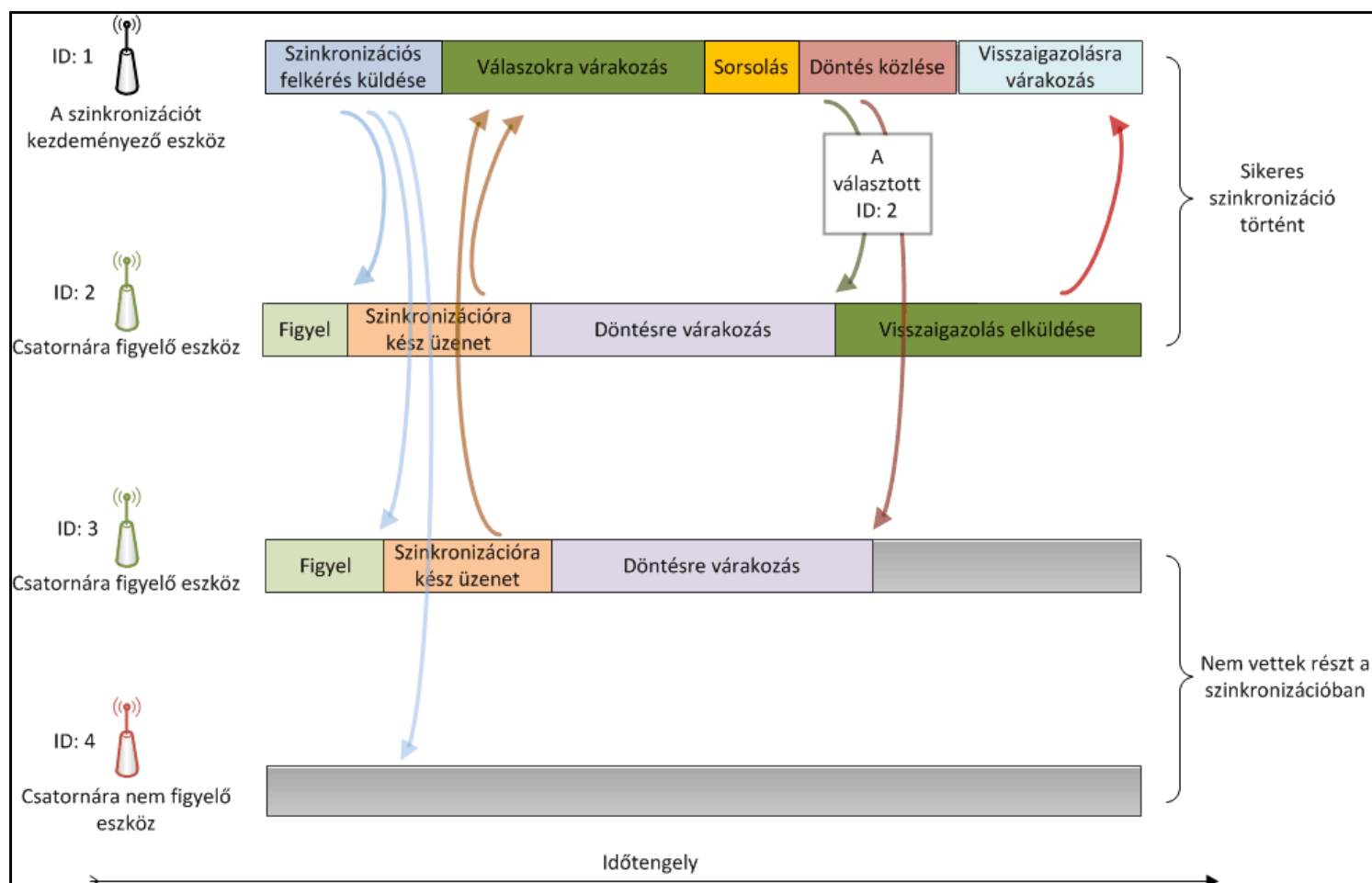
Alkalmazási terület szolgáltatásai:

- Fizikai bemenetek és kimenetek
- Platform funkció indítása

A platformszolgáltatások megvalósítása

- Nemtriviális kódrészleteket igényel (függvénykönyvtár)
  - Időkezelés (hardver beállítása, interrupt, ...)
  - Kommunikáció (pl. szinkron kommunikáció)

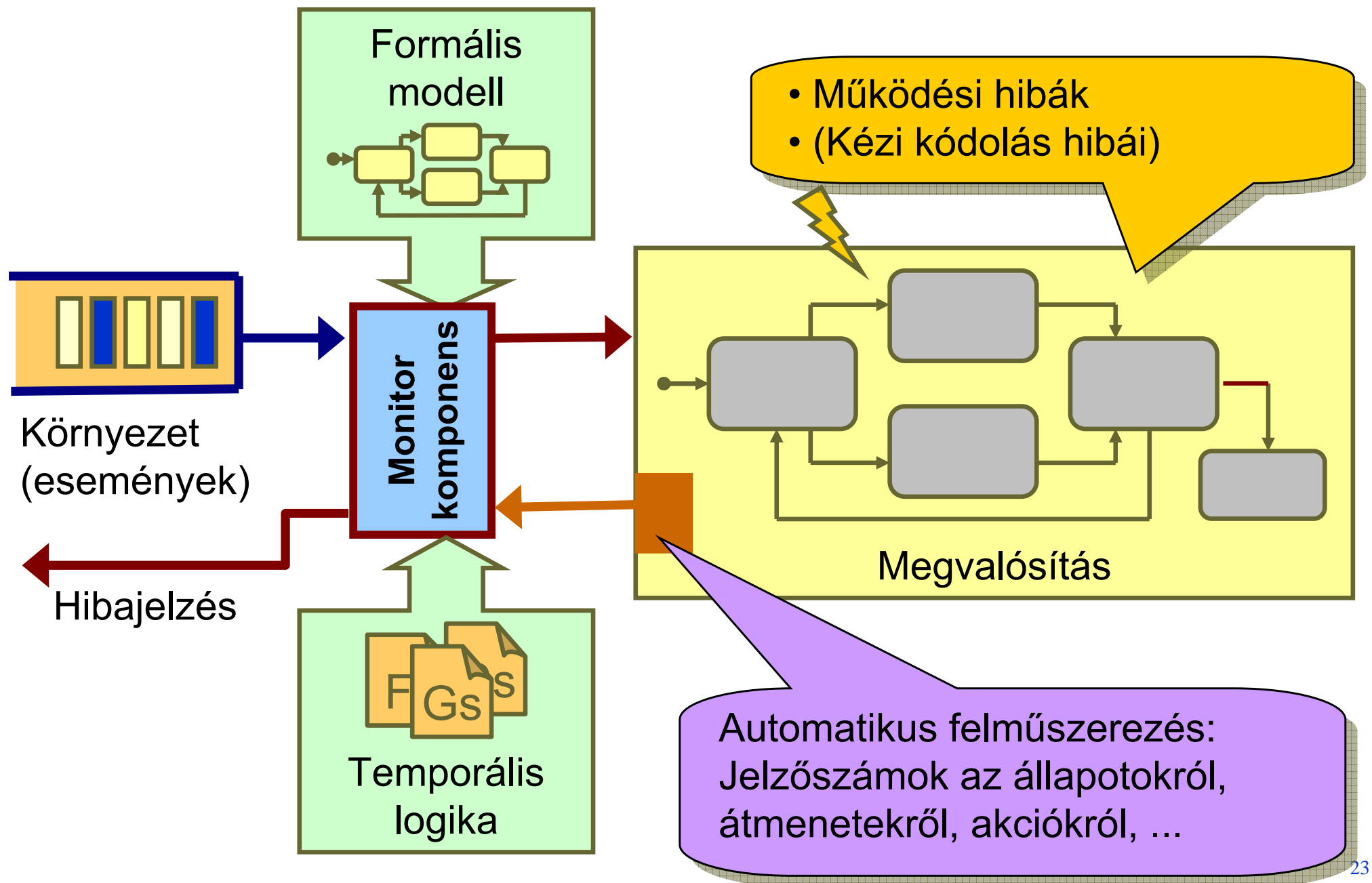

Futásidejű monitor szintézis a követelmények alapján

Bevezetés

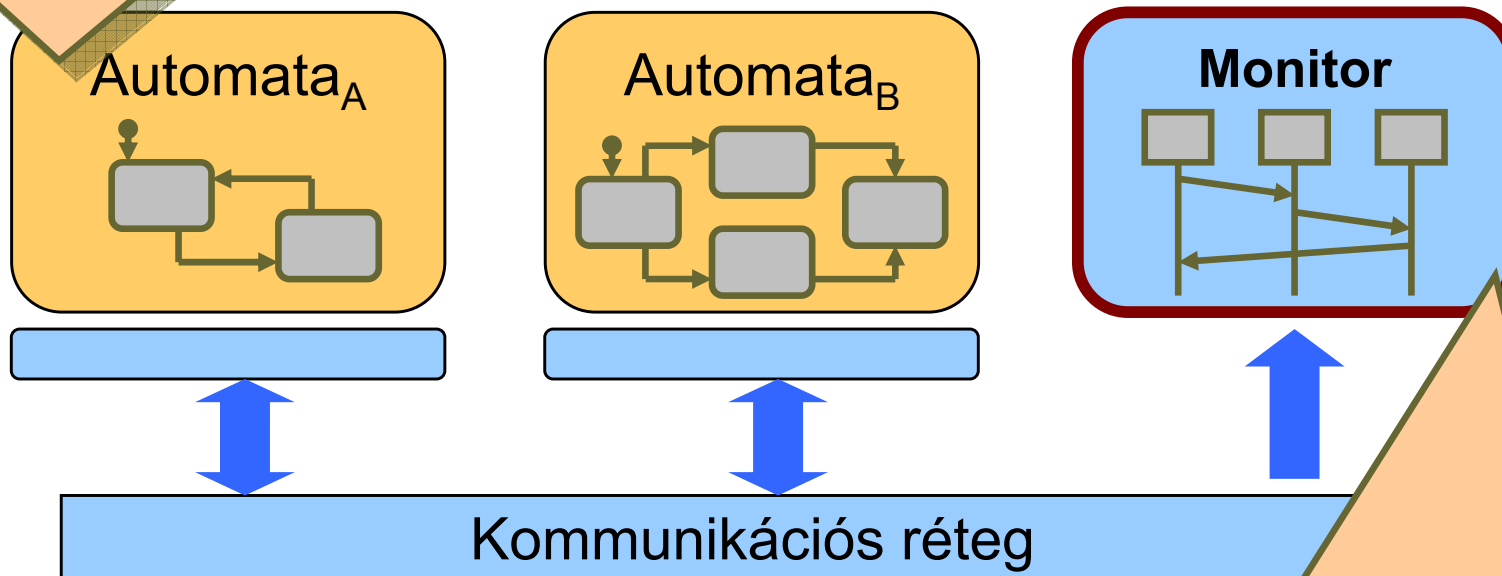
- **Futásidőbeli verifikáció:**
  - **Tényleges viselkedés (programfutás) összevetése referencia viselkedéssel (modell vagy specifikáció)**
    - A hibák okozta eltérések detektálhatók
    - Tényleges viselkedésről futásidejű információ:
Passzív megfigyelés vagy jelzőszámok átvitele az alkalmazásból
    - Referencia viselkedésről tárolt információ:
Formális modell vagy temporális logikai specifikáció
- **Megvalósítási példák**
  - **Önellenőrzés:**
    - Végrehajtható ellenőrző kódrészletek (assertions)
  - **Független ellenőrzés:**
    - Watchdog processzor
    - Futásidejű monitor
- **Szabvány előírás biztonságkritikus rendszerekben**

Belső viselkedés monitorozása

Automaták közötti interakciók monitorozása

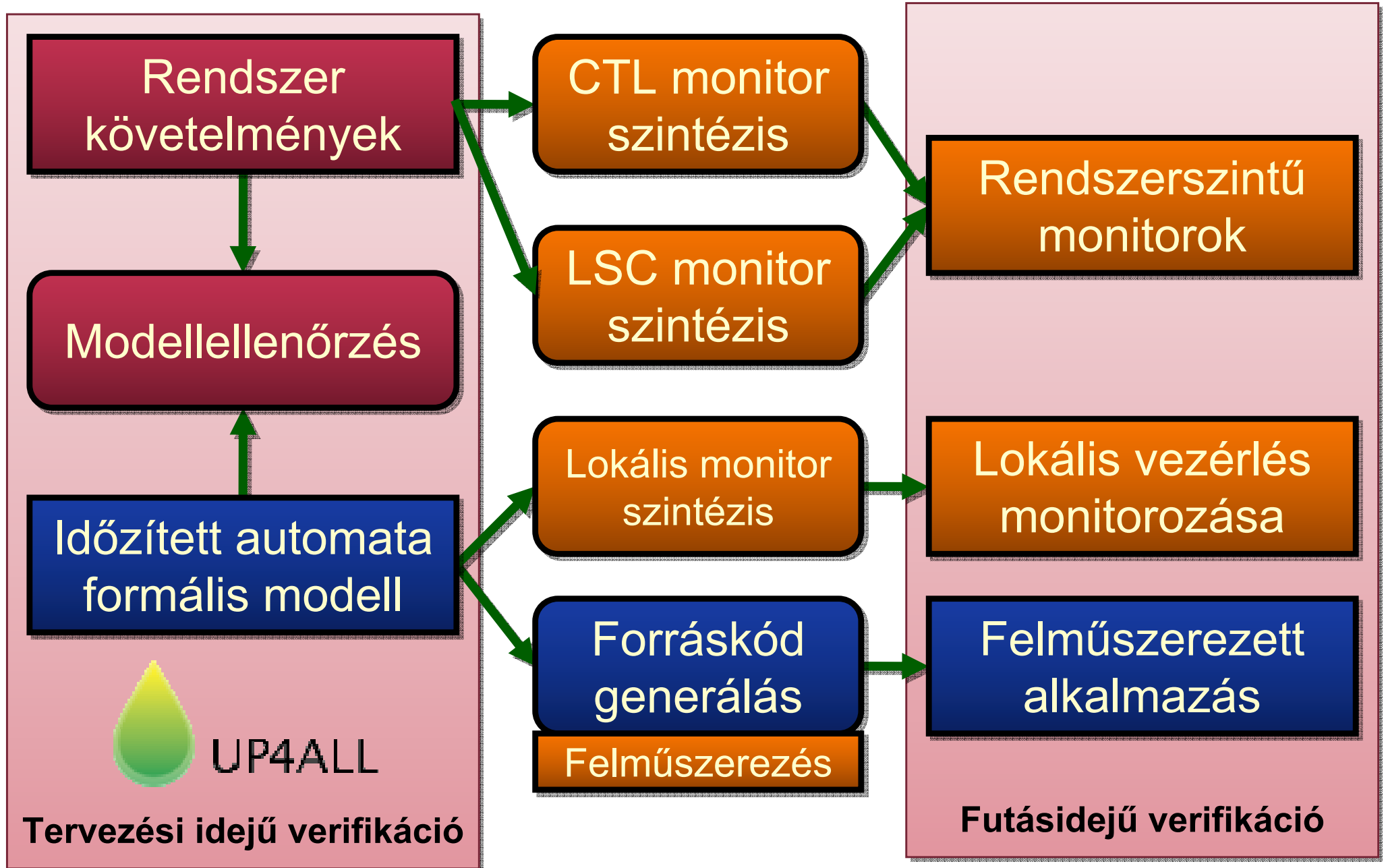
- Működési hibák
- Kódolási hibák (protokoll)

- Monitor a kommunikációs réteghez
- Referencia információ:
  - Temporális logikai követelmények
  - Szekvencia diagram (scenariók)

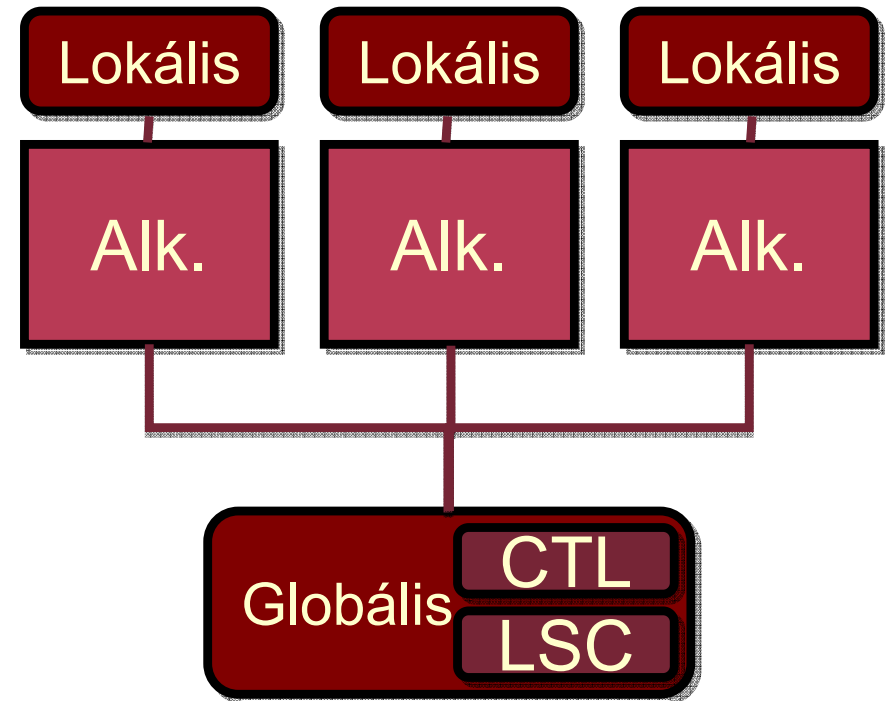

Monitorozási koncepció

Hierarchikus monitorozás

- Két hierarchiaszint:
  - Lokális monitorozás
    - Vezérlési folyamat ellenőrzés
    - Lokális CTL kifejezések
  - Rendszerszintű monitorozás
    - Rendszerszintű CTL kifejezések
    - Live Sequence Charts (LSC)

- Előnyök:
  - Monitor szintézis és felműszerezés az ellenőrizendő követelményekhez optimalizálható
  - Minimális kód és végrehajtási idő overhead

Használati esetek

- Futásidőbeli verifikáció
  - Tranziens és állandósult hibák detektálása
- Tervezési idejű verifikáció **tesztelés közben**
  - Monitor mint **teszt oracle**
  - Egy adott tesztkészlethez tartozó **lefutások halmaza ellenőrizhető**
    - Egzisztenciális tulajdonságok is ellenőrizhetők
  - Kiegészíti a modellellenőrzést

Vezérlési folyamat ellenőrzése

- A tranziens hibák többsége vezérlési hibát okoz

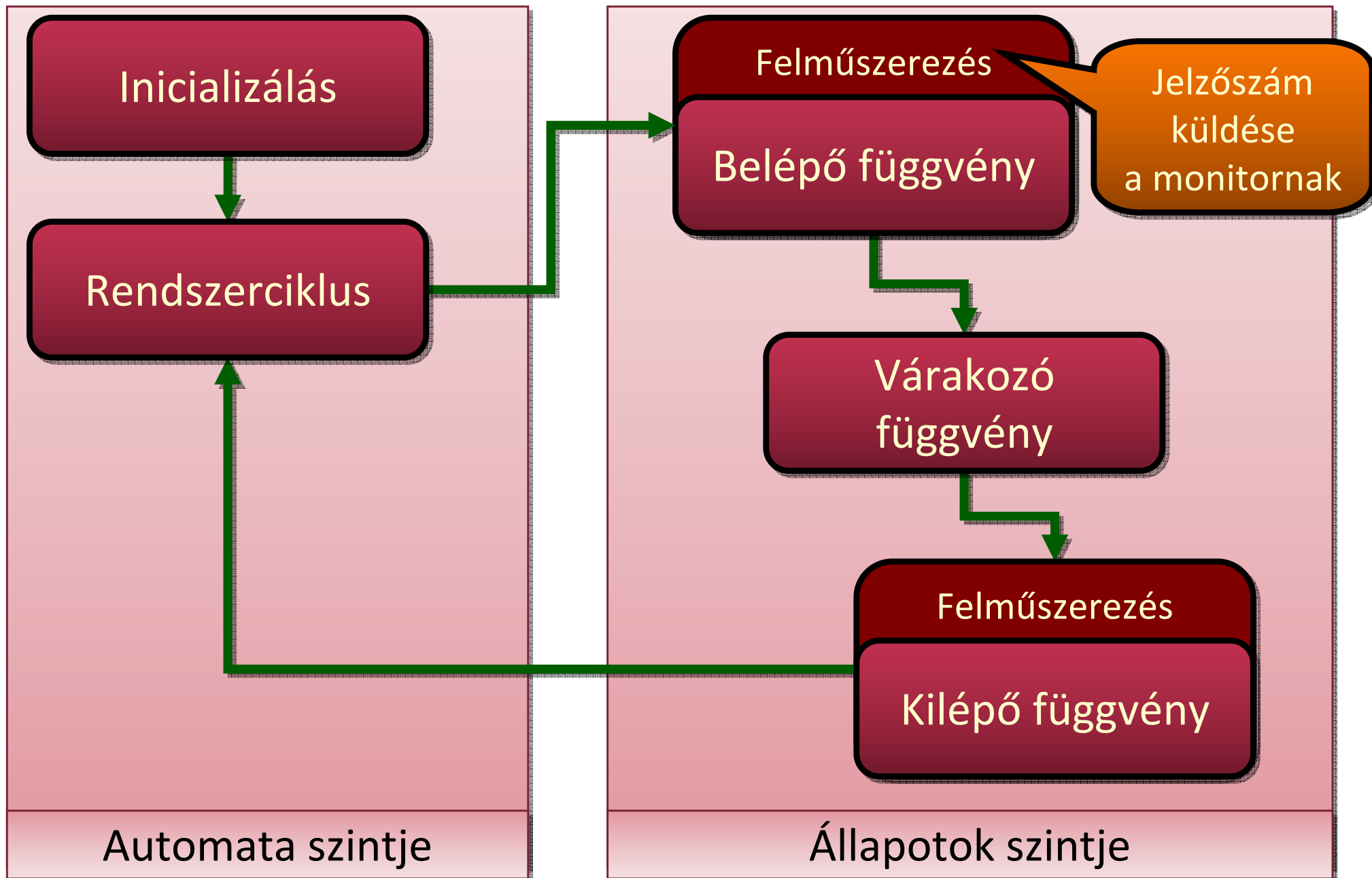
Monitor szintézis

- Az állapotok és átmenetek futásidejű szekvenciájának ellenőrzése
- Az **időzített automata modell a referencia** az ellenőrzéshez
- A monitor forráskódja automatikusan generálható az automata modellből

Alkalmazás felműszerezés

- Minden állapot és átmenet felműszerezése megtörténik
- Kiterjesztések:
  - Idő invaránsok ellenőrzése
  - Deadlock ellenőrzés
szívdobbanás (heartbeat)
üzenetek alapján

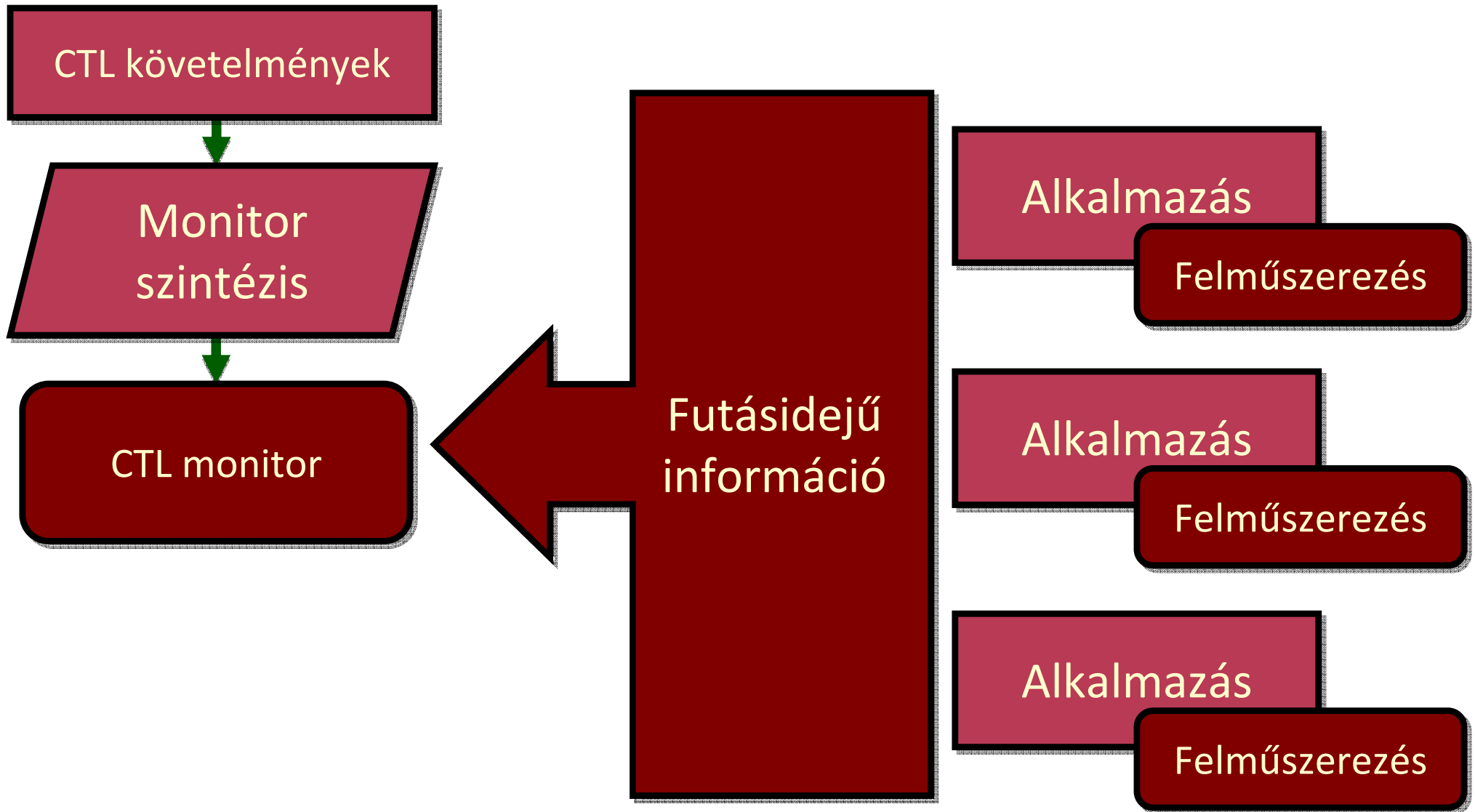
Vezérlési folyamat lokális ellenőrzése: Felműszerezés

Temporális logika alapú monitorozás

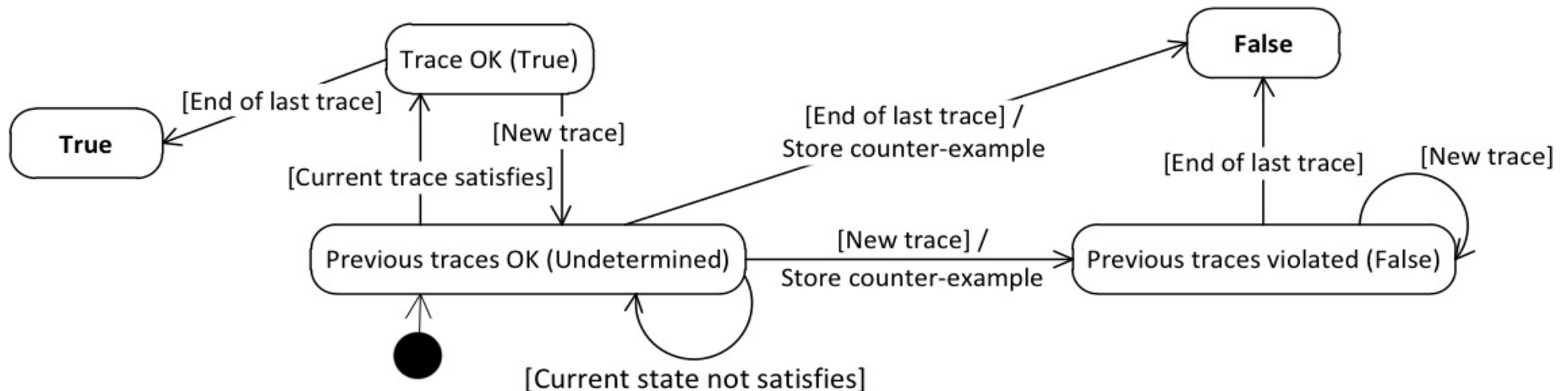
- Követelmények: Temporális elérhetőség
  - Biztonsági követelmények: Invariáns kifejezések
  - Élő jellegű követelmények: Egzisztenciális kifejezések
- Elágazó idejű temporális logikai kifejezések
  - **Timed CTL** variáns az UPPAAL esetén (TCTL)
    - Temporális operátorok korlátozott készlete
    - Temporális operátorok nem egymásba ágyazhatók
    - Óraváltozók használhatók
- Automatikus és optimalizált felműszerezés
  - Csak a követelményekben hivatkozott állapotok és átmenetek esetén kell a monitort értesíteni

A monitorozás sémája

Monitorok szintézise CTL követelményekhez

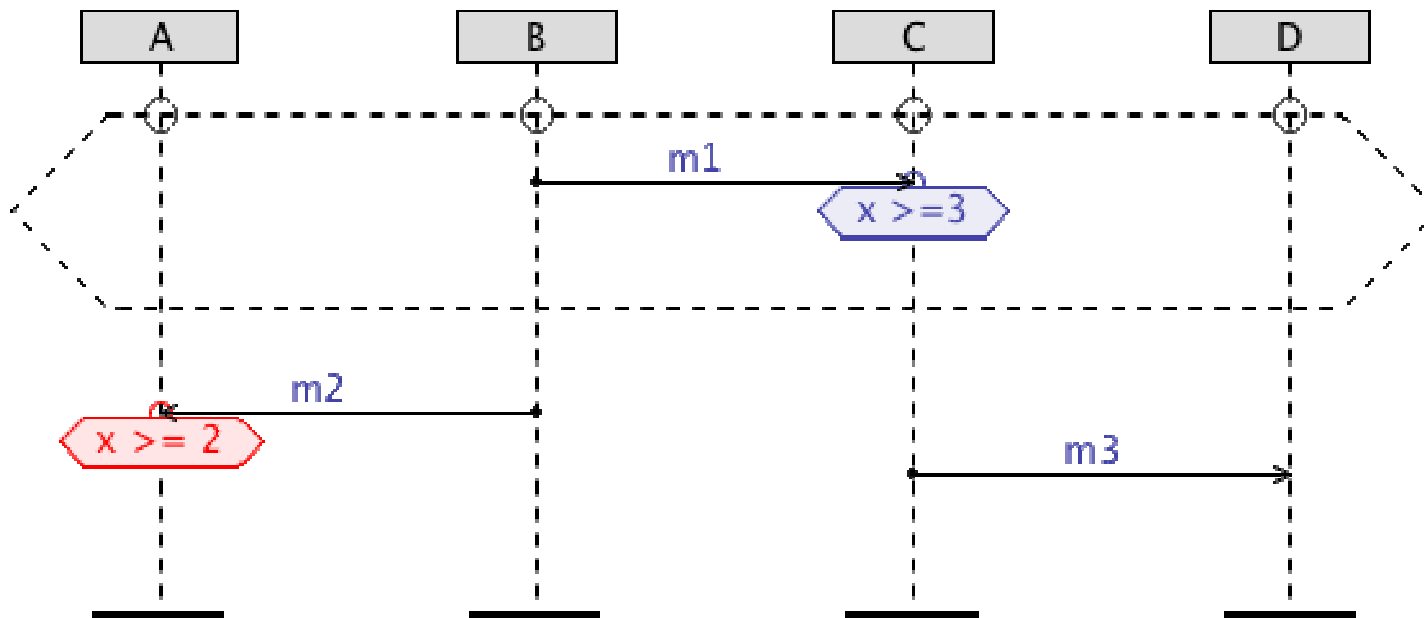
- Cél: A követelmény alapján **megfigyelő automata** konstruálása a futásidejű szekvenciákhoz
  - **Bemenet:**
    - Jelzőszámok a hivatkozott lokális feltételek teljesüléséről
    - Szekvencia kezdete és vége
  - **Kimenet:** Elfogadva (true), hiba (false), vagy nem meghatározott
- Példa: Az **AF** temporális operátor szemantikája alapján konstruált megfigyelő automata
  - Automatikus megvalósítás (C nyelven)

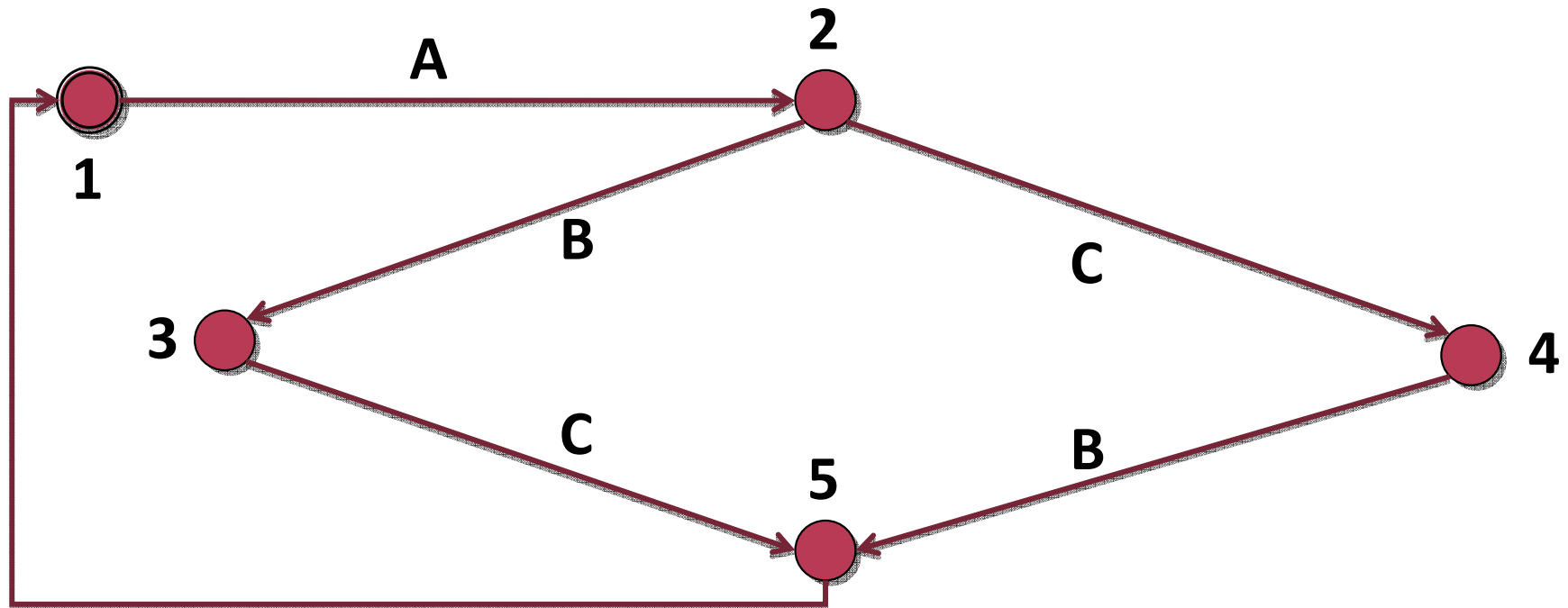
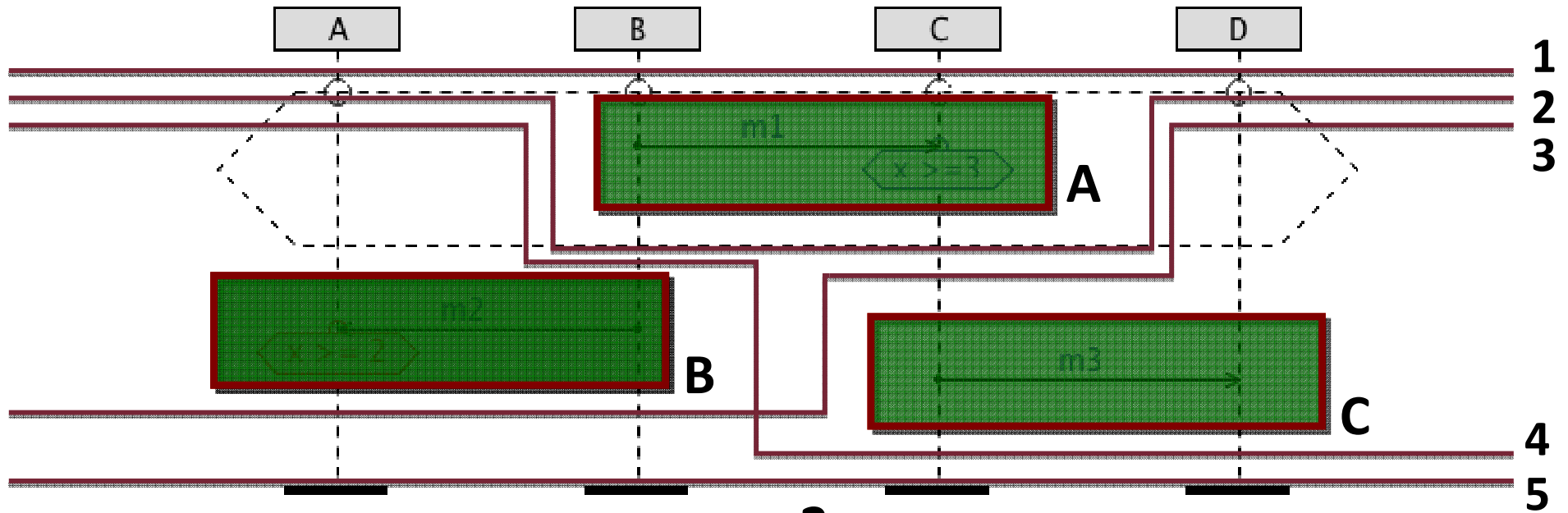

Scenario alapú követelmények

- Live Sequence Chart (LSC)
  - Az üzenet szekvencia diagram (MSC) kiterjesztése
  - Formalizált szemantika
- Intuitívabb, mint a temporális logika a lefutások követelményeinek megadására

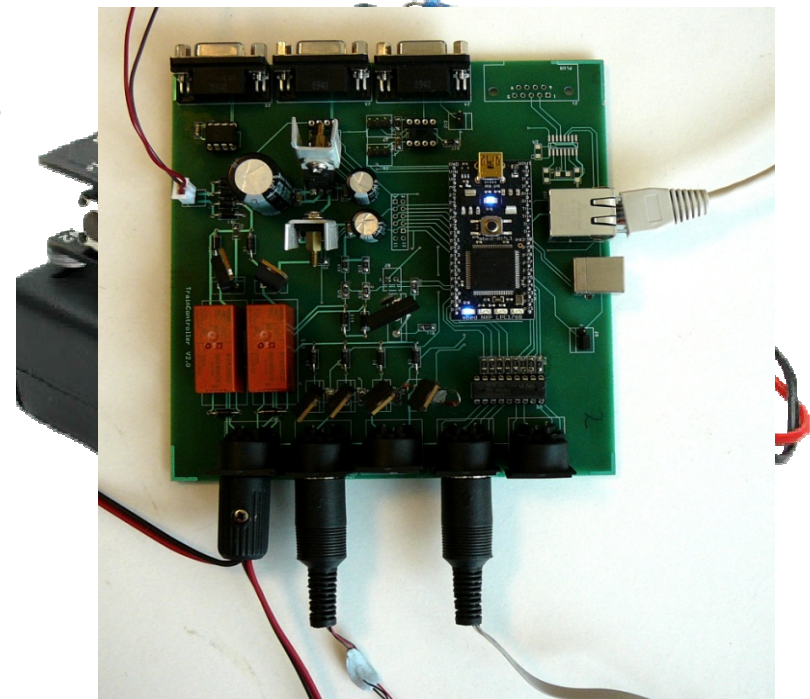
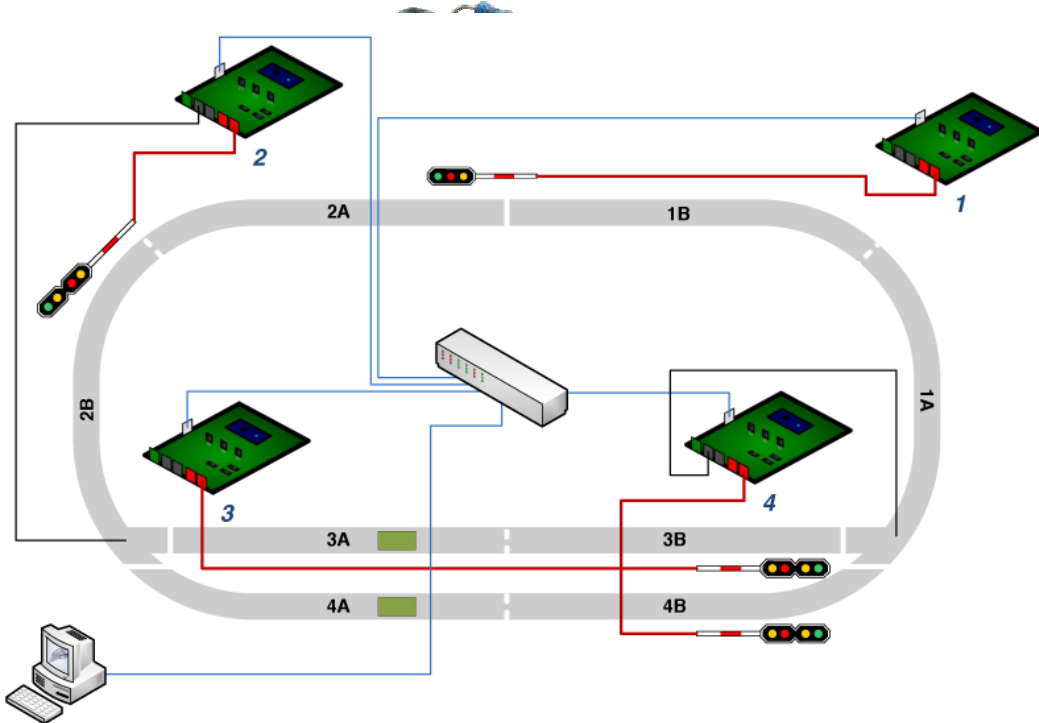

Megfigyelő automata konstrukciója LSC-hez

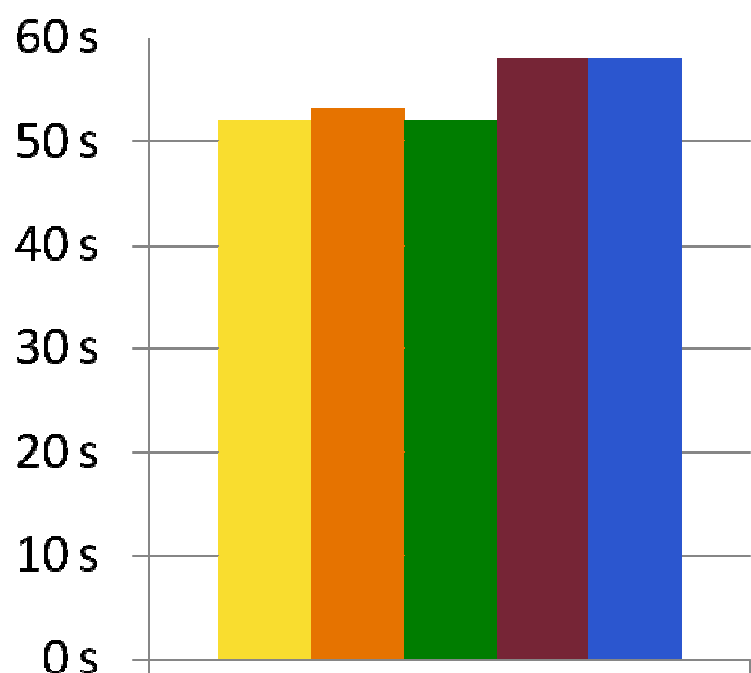
Megvalósítás

- Kétféle beágyazott platform
  - Moduláris **mitmót** vezeték nélküli kommunikációval
    - Ipari mintapélda: Bit szinkronizációs protokoll
  - **mbed** mikrokontroller (ARM Cortex-M3, 96 MHz)
    - Oktatási célú mintapélda: Modellvasút vezérlés

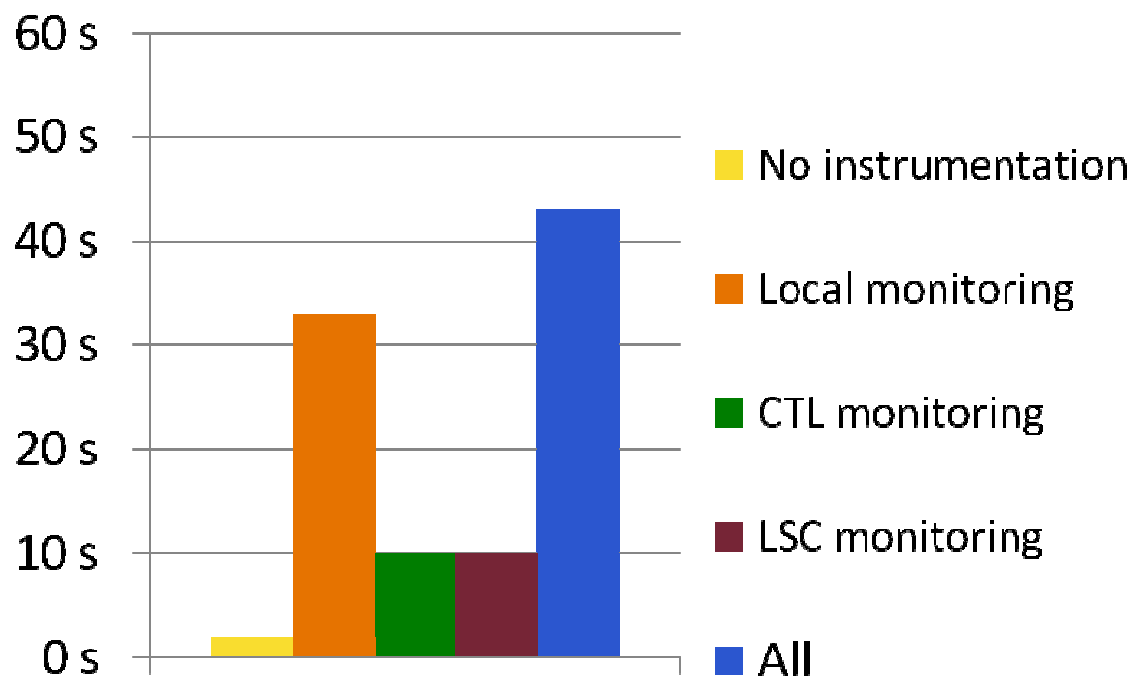

Mérési eredmények

- Az ellenőrzés időigénye az mbed platformon

With communication and control functions (50.000 state changes)

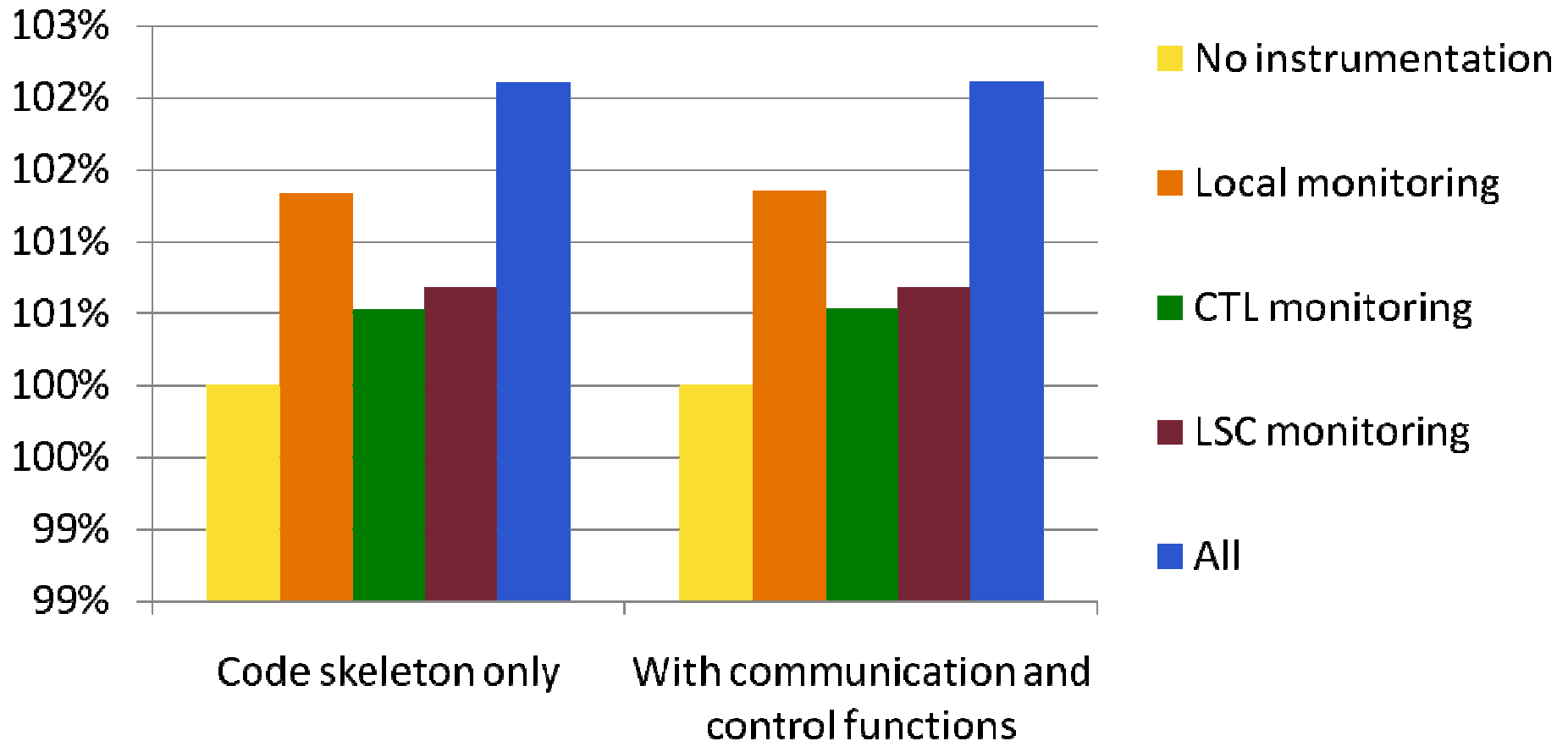

Code skeleton only (500.000 state changes)

- Kisebb, mint 12% többlet
- Nagyobb többlet gyors vezérlési funkciókra

Mérési eredmények

- Kódméret növekedés az mbed platformon

- Kiseb, mint 5% kódméret növekedés

Összefoglalás

- Alkalmazás forráskód szintézise
  - A formális szemantika szerepe
  - Platform szolgáltatások beillesztése
- Monitor kód szintézise
  - Futásidőbeli verifikáció
  - Elfogadó automaták